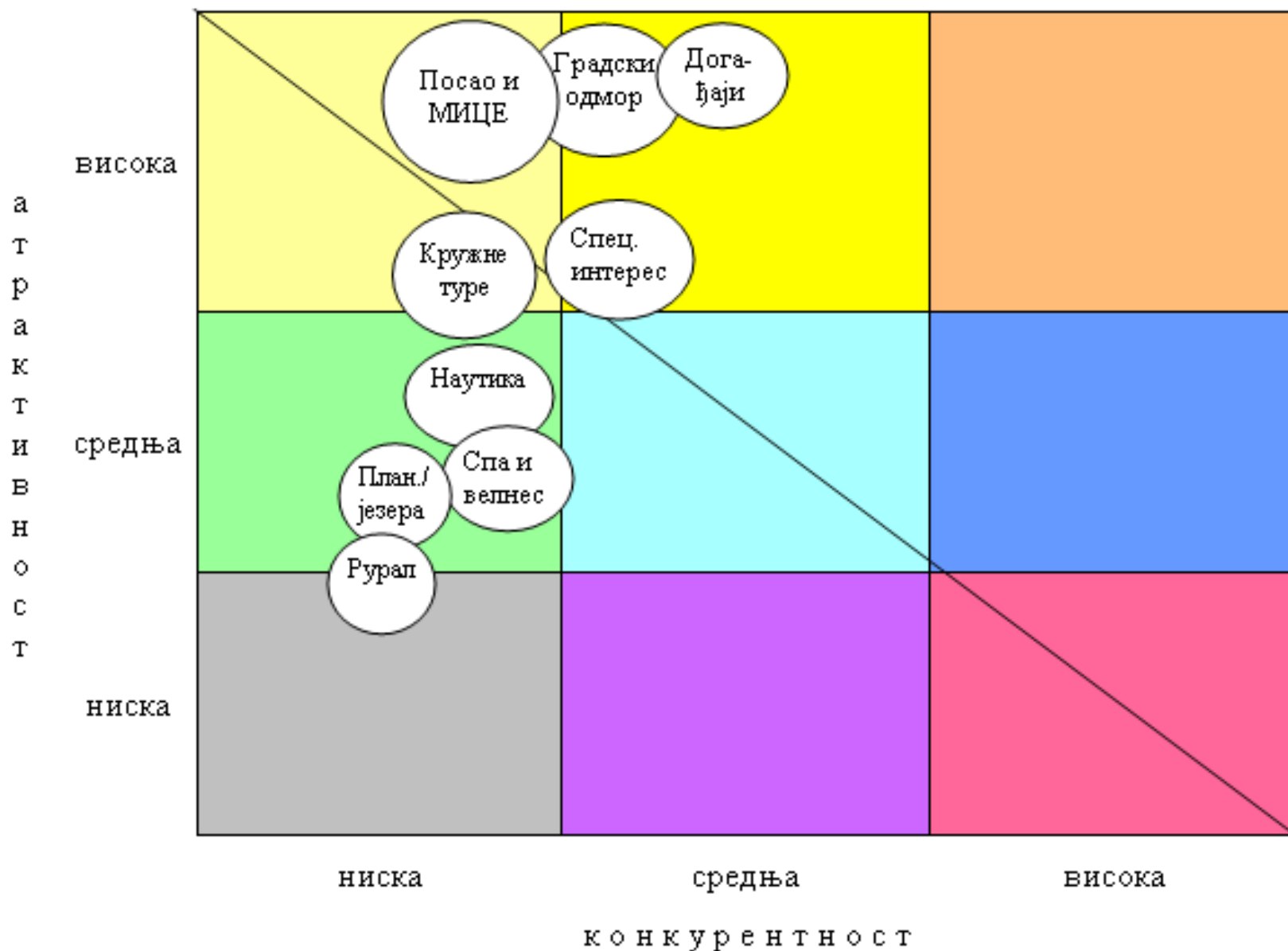

МЕЂУНАРОДНА КРСТАРЕЊА КОРИДОРОМ 7

И НАУТИЧКИ ТУРИЗАМ СРБИЈЕ

Матрица атрактивности и конкурентности интересантних туристичких производа за Србију

КОНКУРЕНТНОСТ

- ◎ способност да се повећа туристичка потрошња,
- ◎ да привлачи знатно више туриста,
- ◎ обезбеђујући им искуства која их задовољавају и која памте
- ◎ да истовремено то чини на профитабилни начин
- ◎ уз побољшање благостања дестинације.

Табела 3. Оцена конкуретности туристичког фактора Републике Србије

Елементи конкуретности	Оцена				
	Србија	Београд	Војводина	Чачак	Ниш
Информација и презентација	2,6	2,7	2,5	2,9	2,2
Доступност и превоз	2,8	3,1	2,8	2,6	2,5
Туристичка сигнализација	2,4	2,8	2,1	2,6	2,1
Природна и културна баштина	3,7	3,6	3,6	3,9	3,6
Смештај	3,0	2,9	2,9	3,6	2,7
Речни туризам	1,7	1,8	1,6	–	–
Ресторани	3,8	4,1	3,6	3,9	3,8
Садржаји	3,0	3,3	2,9	3,0	2,6
Комуналана инфраструктура	2,9	2,8	2,9	3,2	2,7
Социјални елементи и људски ресурси	3,9	4,0	3,8	4,1	3,9
Закони и легислатива	2,6	2,5	2,5	2,8	2,5
Тражња	2,8	2,9	2,7	3,2	2,5
Остало	2,7	2,9	2,6	3,0	2,4
Просечна оцена подручја	3,1	3,2	2,9	3,3	2,9

Извор: Стратегија развоја туризма РС од 2005. до 2015. године

Главне групе наутичког производа мирним водама су:

- **индивидуална пловидба власника бродова** (мали бродови смештајног капацитета 2-4 особе) – локални карактер,
- **чартер** – изнајмљивање бродова и једрилица ради пловидбе (мали и средњи бродови капацитета 4-12 особа) – неразвијен сегмент,
- **кружна путовања рекама (међународна туристичка крстарења)** – организовани пакети путовања рекама и каналима од стране тур-оператора и дестинацијских менаџмент компанија (већи и велики речни бродови капацитета 20-300 особа).

“Стратегија туризма Републике Србије”
производ наутничког туризма наше земље базираће
се на
стратешком потенцијалу Дунава,
који представља
водећу речну “cruising” дестинацију у Европи.

- Каква је тржишна оријентација пословања компанија из сегмента туристичких крстарења:
  - какав је маркетинг план пласмана међународних туристичких крстарења;
  - на чему се темељи пословна оријентација круз-компанија?
- Туристичко позиционирање Србије у сфери крстарења.
- Каква је конкурентност Србије у сфери крстарења?
  - анализа оцене туристичке понуде Србије и
  - анализа оцене туристичке тражње.

- Ко су туристи који крстаре Коридором 7 (просечна старост, емитива и др.)?
- Шта је утицало на њихово опредељење да посете Србију у оквиру међународних туристичких крстарења Коридором 7?
- Оцена адекватности туристичке понуде Србије за учеснике међународних туристичких крстарења Коридором 7.
- Који су проблеми и каква је перспектива крстарења Коридором 7 у Србији?

- Ради адекватнијег прихвата туриста и даљих промоционих активности у складу са тражњом утврђено:

мотивациона и просторна компонента,

полна, старосна и емитивна структура туриста,

задовољење туриста...

Основни скуп:

- деоница тока Дунава у Србији,
- пристаништа за прихват туристичких бродова, посаде и путника у Србији,
- релевантне институције за наутички туризам Дунавом (међународна туристичка крстарења),
- туристичке организације,
- речни крстарећи бродови хотели,
- посада и путници тих бродова итд.

Истраживана област :

Пан-европски Коридор 7

2.227 речних километара Дунава (Пасау – делта Дунава).

Коридор 7 је дефинисан у оквиру Уједињених нација (*UN/ECE*) Европским споразумом о главним унутрашњим воденим путевима од међународног значаја.

Коридор 7 је у основи река Дунав са системом природних и вештачких водених путева:

- пловни пут Дунава,
- канал Црно море – Дунав (између Черноведе и Констанце),
- рукавци Килија и Сулина,
- **Тиса** у Србији и Мађарској,
- **Вах** у Словачкој,
- канал Дунав – **Сава**,
- **канал Дунав – Одра – Лаба** (у Аустрији, Чешкој, Немачкој и Пољској) и
- релевантна лучка инфраструктура на поменутиим трасама Коридора.

Истраживања потрошача

- Путници 67 бродова присталих у Новом Саду (12,9% бродова):
  - 8.225 туриста (12,4%) и
  - 2.218 чланова посаде (са 54 брода).

- Интервјуисани туристи у циљу утврђивања:
  - **мотива** укључивања у међународна туристичка крстарења Коридором 7 који итинерером обухватају Србију,
  - **искустава** са тог путовања (њиховог дојма) – који су најатрактивнији елементи понуде Србије, имиџ о Србији пре и после доласка итд.

- Укупна површина општина Србије уз Дунав:
13.693 km² (15,5% територије државе).
- Укупна популација у општинама Србије уз Дунав:
1.996.060 km² (26,6% популације Србије).

Основну понуду дунавског приобаља чине:

- **планине** - Фрушка гора, Шомдра, Велики Гребен и Мироч,
- **пећине** (Дубочка, Рајкова пећина),
- **прерасти** Вратне,
- **притоке** Дунава (Тиса, Сава, Тамиш, Морава, Нера, Тимок и др.),
- **канал**и (мрежа ДТД),
- **језера** (Ада Циганлија, Провала, Сребрно језеро, Ђердапско језеро),
- **острва** (Велика ада, Нештинска ада, Рибарско острво, Крчединска ада, Јанду и др.),

- ◎ преко 50 **заштићених природних добара** (међу којима национални паркови “Фрушка гора” и “Ђердап”; специјални резервати природе “Горње Подунавље”, “Ковиљско-петроварадински рит”, “Делиблатска пешчара” и др.),
- ◎ бројна ловишта (“Козара”, “Апатински рит”, “Вратна” ...),
- ◎ **виногорја** (на падинама Фрушке горе, око Смедерева и у Неготинској Крајини),
- ◎ **бање** (нпр. Бања Јунаковић),
- ◎ **првобитне културе и археолошка налазишта**

Доња Брањевина – ратарско насеље старије од 7.000 година

Виминацијум – римско насеље, трговачки, занатски и уметнички центар од пре 18 векова

- **утврђења** (тврђава у Бачу, Новом Саду, Београду, Смедереву, Раму, Голупцу и др.),
- **манастири и цркве** (Фрањевачки самостани у Бачу, Земуну и Панчеву, манастир Бођани, Патријаршијски двор у Сремским Карловцима и др.),
- **дворци** (Фернбах, Ковач, Редл, Вамошер, Зако, дворци Дунђерски, Котек и др.),
- **савремена насеља**,
- **салаши** (Салаш 137, Салаш 84, Катаи салаш и др.),
- **уметничке колоније** (на Петроварадинској тврђави, у Ковачици, у Великом казану) итд.

“Гвоздена врата” или Ђердапска клисура[1] :

- клисуре и котлине,
- Ђердапско језеро (дужине преко 100 km, површина 253 km² - по величини IV на Балкану и највеће у Србији),
- бране “Ђердап 1” и “Ђердап 2”,
- национални парк “Ђердап” (око 100 km десне обале Дунава, на 63.608 ha): клисуре и крашки облици рељефа, око 1.100 биљних врста, преко 150 врста птица и многе ретке врсте сисара),
- археолошки локалитети и средњовековни остаци (Лепенски вир[2], Голубац, Трајанова табла, остаци Трајановог моста, римски пут) итд.

[1] Највећа речна клисура у Европи.

[2] Једно од најзначајнијих археолошких локалитета у Европи; главна карактеристика насеља је његова постојаност, односно седелачка карактеристика његових житеља (док су други европски народи били номади) - **насеље из доба неолита, старо око 8.500 година;**

Римски пут, остаци Трајановог моста (грађевинско чудо античког света, највећи мост у империји), Трајанова табла из I века.

Тржишна оријентација пословања компанија

- Систем различитих субјеката:
  - тур-оператори
(креатори туристичког производа),
  - туристичке агенције,
  - пружаоци услуга прихвата и пријема бродова, посаде и путника.

МАРКЕТИНГ ПЛАН ПЛАСМАНА МЕЂУНАРОДНИХ ТУРИСТИЧКИХ КРСТАРЕЊА

- Производ – продукт
- Цена
- Канали продаје
- Промоција

Локација (као просторни оквир функционисања),

Услови и погодности **материјалног карактера**,

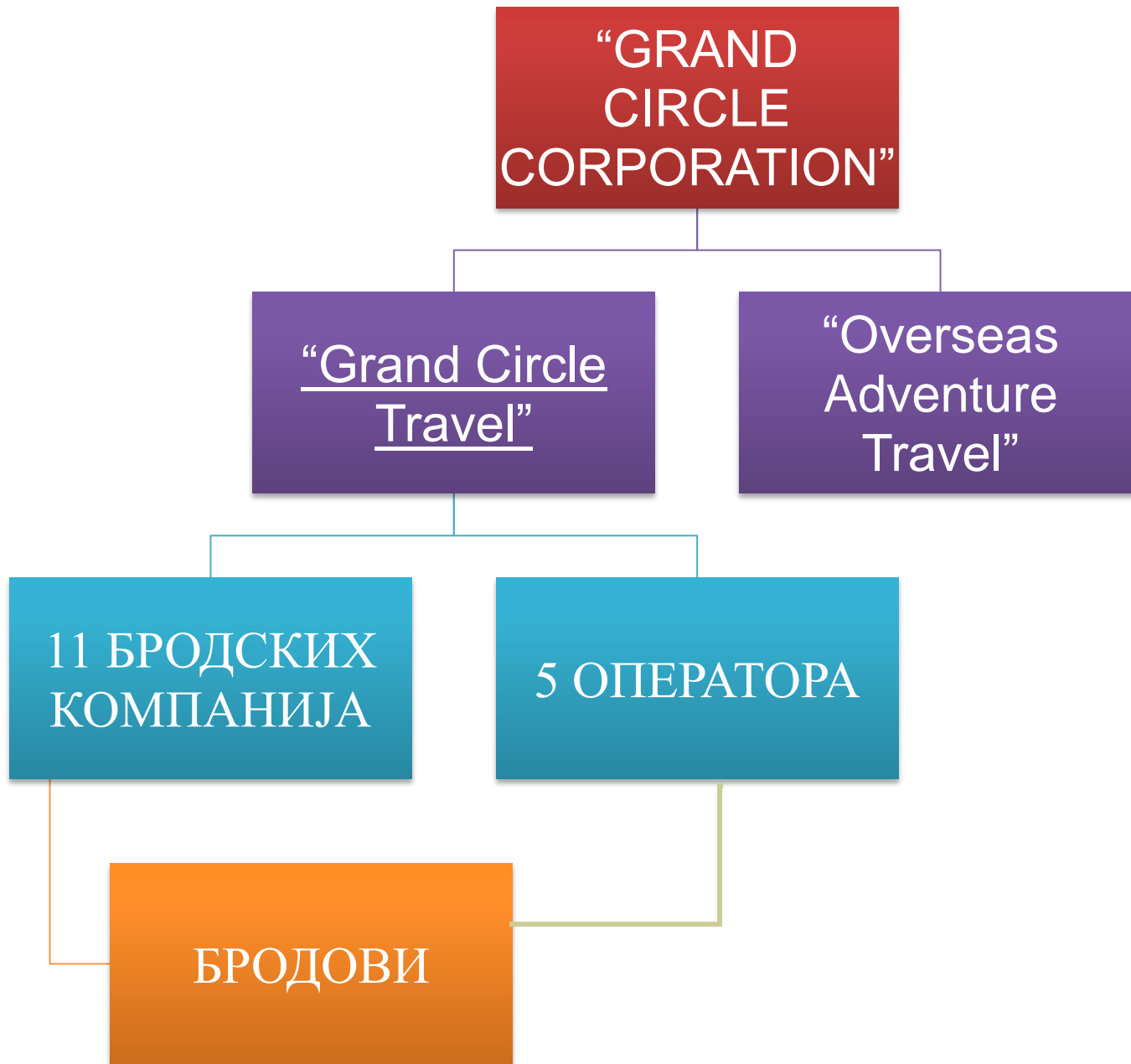
Услуге – стил и начин пружања,

Цена (749-5.320€),

Имиџ.

“Grand Circle Corporation”

- Основана 1958. године (компанија за путовања чланова “American Association of Retired Persons”).
- 1980. године – све старосне групе САД-а.
- Централа корпорације у Бостону (Масачусетс, САД).
45 пословница и кадар од око 3.000 људи .
- 2005. године - 45 бродова:
  - 16 за речна крстарења,
  - 8 каналских баржи,
  - 2 истраживачка брода,
  - 19 приватних чартер јахти и мањих моторних бродова.

- *GCT*: Промет 1958-2008. године преко 1,5 милиона туриста.
- “Grand Circle Foundation” – 5% профита донација
- Од 1992. донирала у 48 држава око \$ 30 милиона из акције из области: едукације, културе, хуманитарне делатности и заштите животне средине.

“**Vantage Delux World Travel**” - “Lewis Foundation”:
да изазове позитивне промене у животу деце -
отварање “сигурних кућа”.

● Prague
(Optional Extension)

	Average afternoon high (°F)									
	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	
Bucharest	50	62	74	81	86	85	78	65	49	
Budapest	51	60	71	78	82	81	74	61	47	
Prague	46	54	64	70	73	72	65	53	42	

For current weather and more detailed climate information, visit us at www.gct.com

Entry/Departure Point

Motor Route

Cruise Route

Rail Route

Total Cruising Distance
868 miles
(1400 km)

CZECH REP.

SLOVAKIA

AUSTRIA

HUNGARY

ROMANIA

CROATIA

SERBIA-MONTENEGRO

BULGARIA

Black Sea

Danube

Danube

Danube

Osijek

Vukovar

Novi Sad

Belgrade

Iron Gates

Sinaia

(Optional Extension)

Bucharest

Ruse

Constanta

TRANSYLVANIA

Главни атрибути овог туристичког програма према америчкој компанији “Grand Circle Travel”:

- упознавање богатства култура са дугом историјом – **пет бивших комунистичких нација**,
- обилазак **Титовог меморијала** – “посвећен човеку који је Југославију ослободио од комунизма”,
- дневни пролазак кроз **Гвоздена врата**, “где Трансилванијске Алпе извиру из кланца Дунава”,
- искуство традиционалног хрватског гостопримства, што укључује програм **разгледања простора** и **конзумирања домаће хране** и
- поглед на живописан крајолик Румуније из приватног вагона током **путовања железницом на релацији Констанца-Букурешт**.

Мотивациони елементи путовања - доживљај простора:

- саджај простора,
- превозна средства.

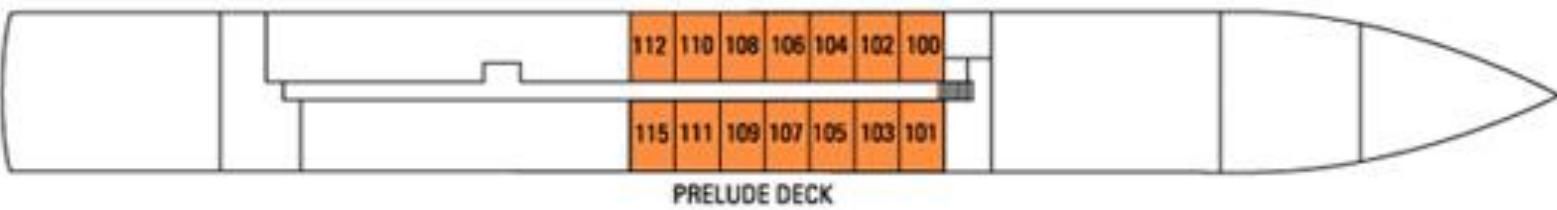
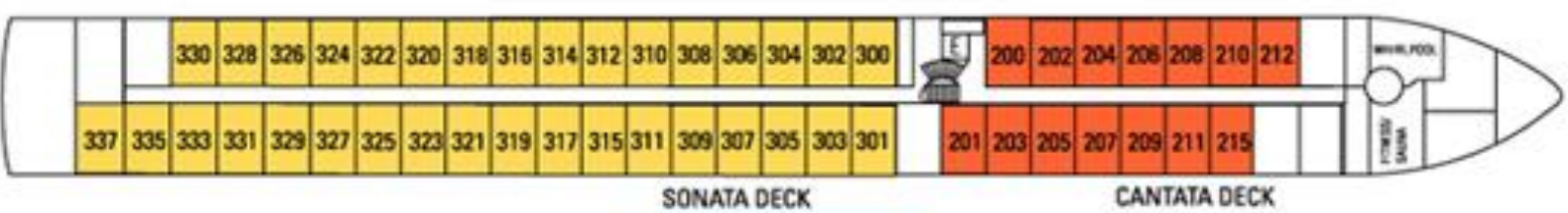
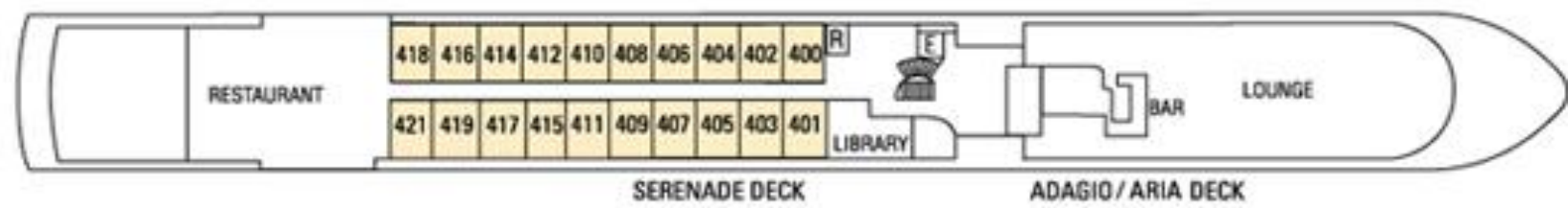
Студија случаја – туристички производ “Grand Circle Travel”

Туристички програм “*Eastern Europe to the Black Sea*” (Мађарска, Хрватска, Србија, Бугарска и Румунија):

- основни програм 13 дана,
- + 4 ноћења у Прагу и/или у Трансилванији и Букурешту.

- 2 авио-лета Бостон/Неварк/Њујорк – Будимпешта и Букурешт – Бостон/Неварк/Њујорк
- добродошлица туриста на аеродрому и 2 трансфера (са и до аеродрома),
- смештај – 7 ноћења на броду *de lux* категорије, 3 ноћења у хотелу у Будимпешти (5*) и једно ноћење у хотелу у Букурешту (5*),

- железнички превоз Констанца – Букурешт,
- 27 obroka (11 doruchaka, 7 ruchkova, 9 vecera),
- 6 eksklusivnih obilazaka gradova u pratnji struchnog vodicha (Budimpeshta, Vuokvar, Novi Sad, Beograd, Konstancia, Bukuresht),
- fakultativni programi,
- informativni materijali (mape, katalogi),
- putovanje kopnеним превозом – аутобусима,
- бројне услуге на броду: спортско-рекреативни центар, ресторан, кафе, библиотека и др.

Брод "M/S River Aria"

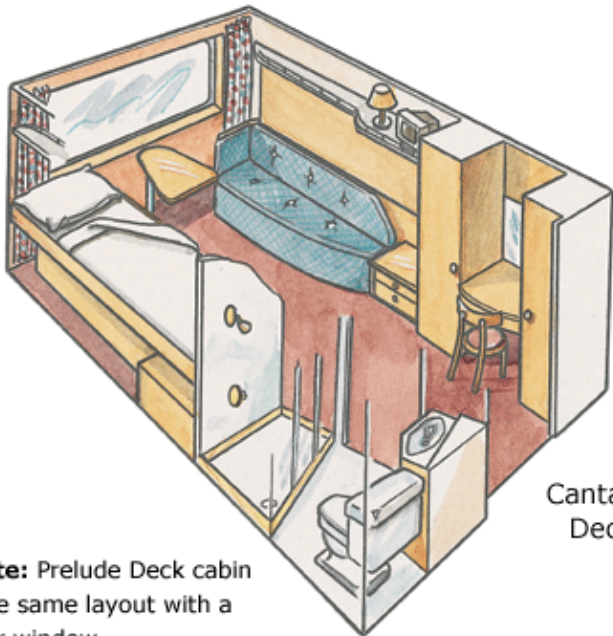
Основне информације о броду “M/S River Aria”

Регистрован у:	Швајцарској
Дужина/ширина бродова:	131/12 m
Смештајни капацитет путника (туриста):	164
Број посаде:	38
Националност посаде*:	Интернационална
Пласирани на тржиште:	“River Aria” - 2001. године
Број кабина:	82 (све су спољашње)
Лифт:	Да

*“M/S River Aria”
(Grand Circle Travel)*

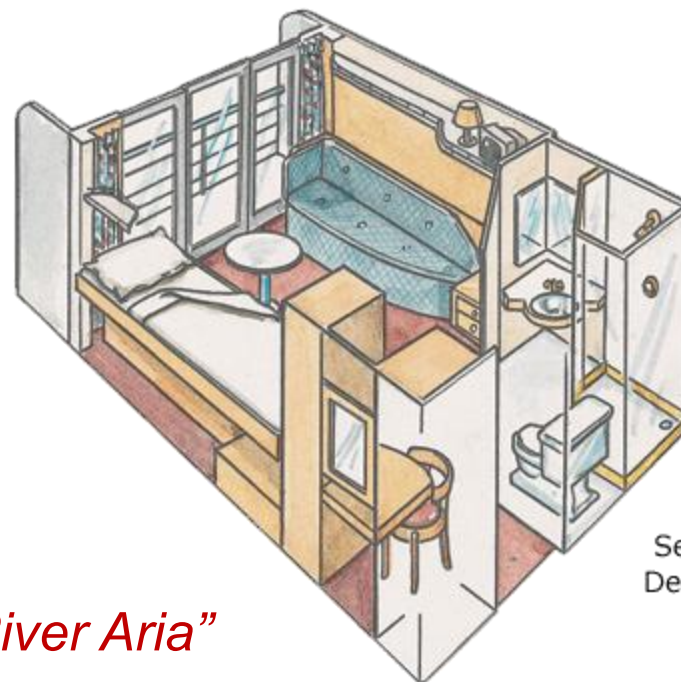

Cantata/Sonata
Deck cabin*

*Please note: Prelude Deck cabin
features the same layout with a
small upper window.

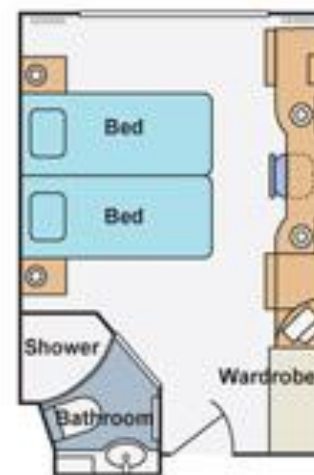
максимум 14 м²

Serenade
Deck cabin

*Кабине различитих декова брода "M/S River Aria"
(Grand Circle Travel)*

(154 sq. ft.)
Deluxe

CAT **A** **B** **C** **D** UPPER DECK / MIDDLE DECK / MAIN DECK

Луксузна кабина брода "Viking Neptune"

Садржаји брода “Mozart”
кафе, ресторан, фоаје,
- базен, библиотека
(компанија “Peter Deilmann”)

Категорија смештаја	Е	Д	С	В	А
29. април	3.499	4.299	4.699	4.899	5.099
13. мај	3.899	4.699	5.099	5.299	5.499
27. мај; 10. и 24. јун	4.099	4.899	5.299	5.499	5.699
8. и 22. јул; 5. август	3.899	4.699	5.099	5.299	5.499
19. август; 2. и 16. септембар	4.299	5.099	5.499	5.699	5.899
30. септембар; 14. октобар	3.999	4.799	5.199	5.399	5.599
28. октобар	3.699	4.499	4.899	5.099	5.299
11. новембар	3.499	4.299	4.699	4.899	5.099

Табела 29. Цене туристичког аранжмана “Eastern European Odyssey” компаније “Viking River Cruises” (2007. година, у \$) према категоријама смештаја и сменама (Vantage Delux World Travel, 2006)

НАЈДОМИНАТНИЈИ ТУРОПЕРАТОРИ КОД НАС

1. *Croisi Europe*

“Од плавог Дунава ка Црном мору”
12 дана;

2. *Viking River Cruise*

“Одисеја Источном Европом”
15-18 дана;

Брод “Victor Hugo”

3. Vantage Delux World Travel

“Крстарење Дунавом до Црног мора”

“Источна Европа и Црно море”

- 13 дана;

4. Avalon Waterways

“Откријте Црно море”

“Велико црноморско крстарење”

- 11 дана;

5. Peter Deilman

(у категорији “кухиња” изабрана је за прво место, а у категорији “посада и услуга” и “концепт итинерера” освојила је друго место);

6. Quality Tours

“Пет Дунавских метропола” најпопуларнији програм.

“Пет Дунавских метропола”

- Крстарење Коридором 7 кроз седам држава: **Аустрија, Словачка, Мађарска, Хрватска, Србија, Румунија и Бугарска.**

- Траје 12 дана, са могућношћу додатка једног ноћења у Букурешту.

- **Факултативне пунде у Србији:**

1. “Винска тура” - Крушедол, Сремски Карловци и Петроварадинска тврђава.

2. Село Јарак – посетиоци уживају у гостопринству Породице Тошић.

Брод “Мали принц”

Модел развоја

- Обезбеђивање конкурентске предности Србије на туристичком тржишту крузова Коридором 7:
  - задовољство туриста,
  - задовољство локалне туристичке рецептиве,
  - задовољство локалног становништва и
  - квалитет животне средине.

- ЗАПОСЛЕНИ -

РАДНА СНАГА НА КРУЗЕРИМА

- У циљу бољег менаџмента људским ресурсима потребно је одговорити на следећа питања:
- Ко се запошљава на тим крузерима
  - (ПОТРЕБЕ, СОЦИО-КУЛТУРНЕ ВЕШТИНЕ, СТРУКТУРА, ДОМ)?
- Каква је организациона структура на броду?
- Каква је полна и старосна структура?
- Одакле је посаде?
- Да ли постоји веза између позиције радног места и државе из које запослени долази?

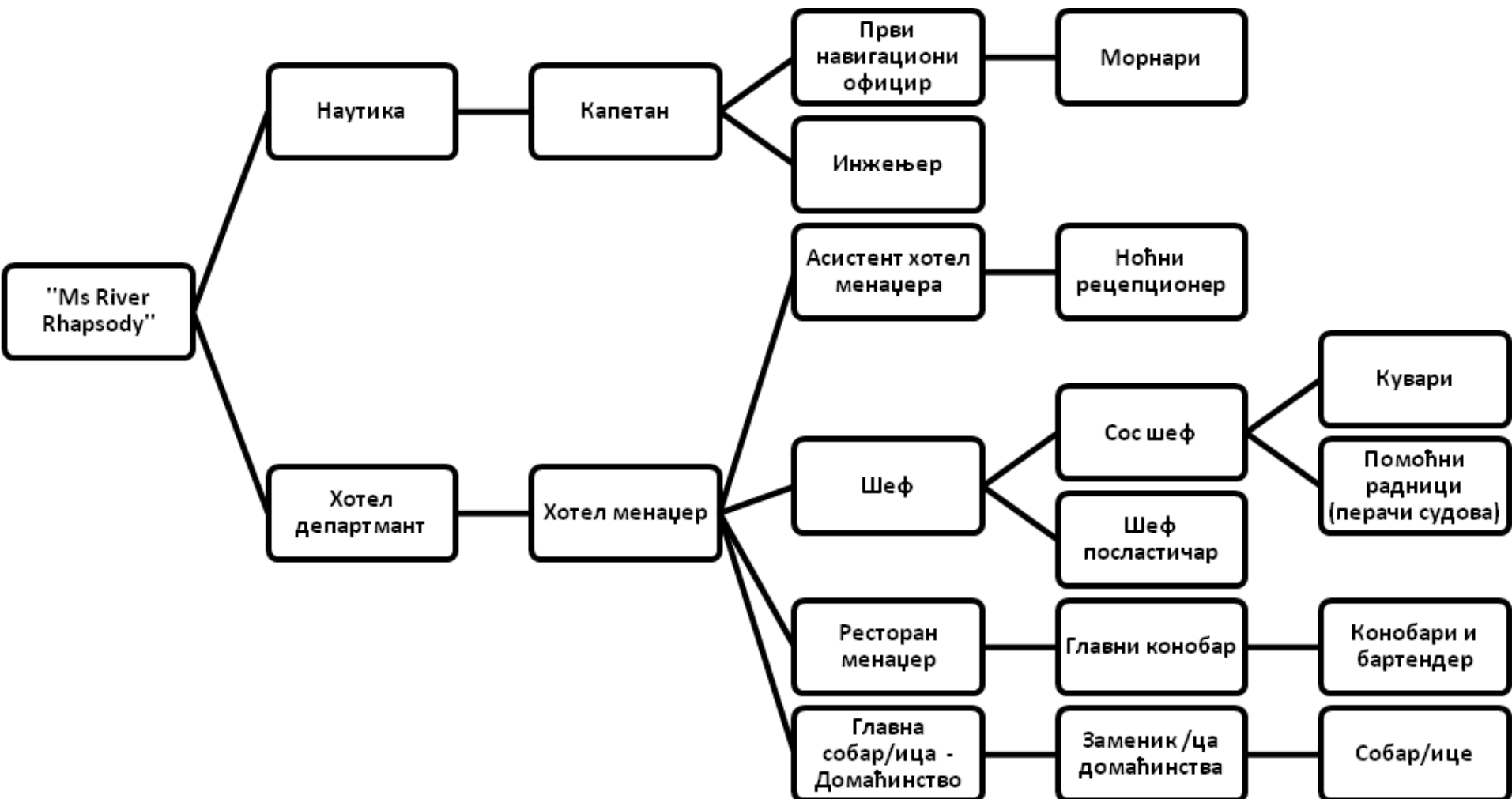
КОРИДОР 7 И ПОСАДА КРУЗЕВА

Ihr Phoenix-Team

*Слика 1. Кадар компаније “Phoenix Reisen GmbH”
(запослени у пословницама, на броду, туристички агенти и др.)
(Извор: Phoenix Reisen GmbH, брошура 2006)*

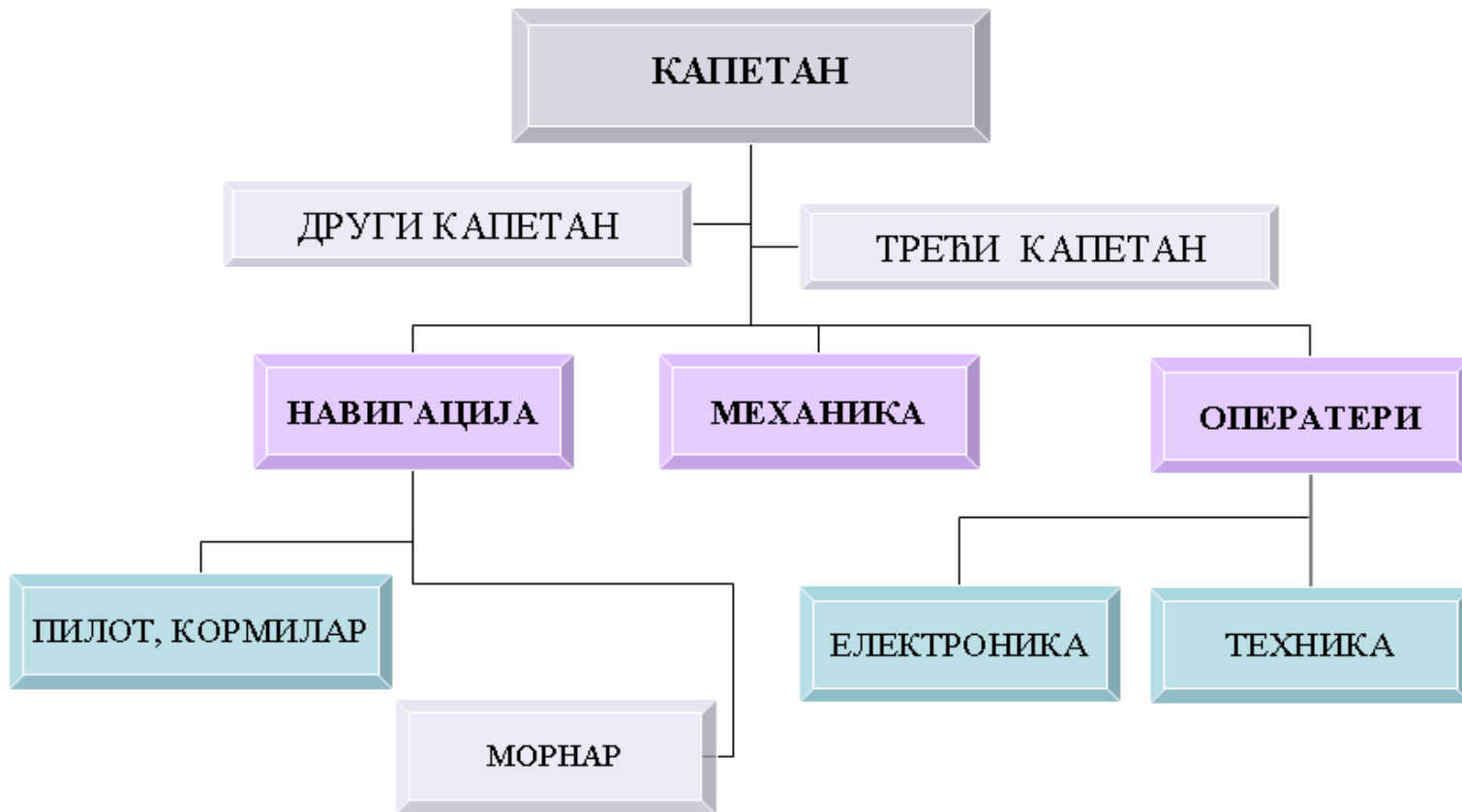
Схема 2. Организациона структура брода „MS River Rhapsody“, компанија „Grand Circle Travel“ (studija slučaja)

- Анализирана је структура кадрова на бродовима који су крстарили Коридором 7 и пристајали у Новом Саду у периоду април-новембар 2007. године. Обухваћено је 54 брода, односно 2.218 лица.
- Однос броја запослених и броја путника на бродовима који крстаре Коридором 7 је 1:4 или 1:3, а често и 1:2.

Три основна одељења сваког брода су **наутика**, **хотелијерство** и **администрација и рачуноводство**

Основна организационо-кадровска структура одељења наутике

- Одељење хотелијерства:
  - сектор смештаја,
  - сектор хране и пића,
  - хотелско домаћинство,
  - служба техничког одржавања и
  - остале пословне целине.

- Хотел-менаџер / круз-менаџер:
  - Знање о локалним специфичностима;
  - Углавном из рецептивног простора;
  - Остају до 5 година на тој позицији – засићење.
- Кувари - обучени, способни, хигијена... лојани
- Бармен – конобар
- Перачи посуђа имају већу плату од конобара / собарица
- Собарица, стјуарди – послови и око веша
- Чистачи

Основна организационо-кадровска структура службе хотелског домаћинства (одељење хотелијерства)

Радна снага: изазови

- Туристи
- Компаније
- Обука:
  - Окупљање - упознавање, инструкције...,
  - “Kick off meeting”,
  - департмани / радне позиције,
    - хотел менаџер (1-2 месеца)
    - кувари (14 дана)
    - конобари, бармени (7 дана)
- Мотивација - продуктивност

Мотивација - продуктивност

- Проблеми:

- Сезонски посао;
- У страној земљи;
- Удаљен од породице;
- У затвореном простору са стриктним правилима;
- Техничка вода...

- Подстицај:

- Плата;
- Бонуси;
- Здравствено осигурање;
- Остало (путовања, културолошко повезивање, промена свакодневнице, награде – инсентив, попусти за путовања, програм здравог живота, перманентно усавршавање – плаћени програми, божићни поклон, вечера на крају сезоне...)

ПРЕКООКЕАНСКА КРСТАРЕЊА – плате и позиције

- Према “Sea Cruise Enterprises” (агенцији специјализованој за запослења на крузерима):
  - Највише плате имају официри (капетани и топ менаџери) – неколико хиљада америчких долара;
  - Средње позиције (стјуард кабина, бармен, конобар) зарађују \$50 месечно + напојнице (\$1,000 - \$1,500);
  - Помагачи у кухињи, морнари зарађују \$500±800
  - Чистачи (собарица, перач веша, перач судова) \$350±500.

КРСТАРЕЊЕ КОРИДРОМ 7 – плате и позиције

- “Grand Circle Travel” - све радне позиције на овим бродовима, за разлику од прекоокеанских крузера имају фиксне месечне плате.
- Највише месечне плате се крећу у распону 4.000-2.000 € (4.000 € капетан, 3.000 € други капетан, 2.500 € хотел-менаџер и шеф кухиње).
- Кувар месечно зарађује 950 €,
- бармен и перач посуђа по 850 €, а конобар, собарица и перач веша по 800 €.
- Механичар има плату у распону 1300-1600 €.

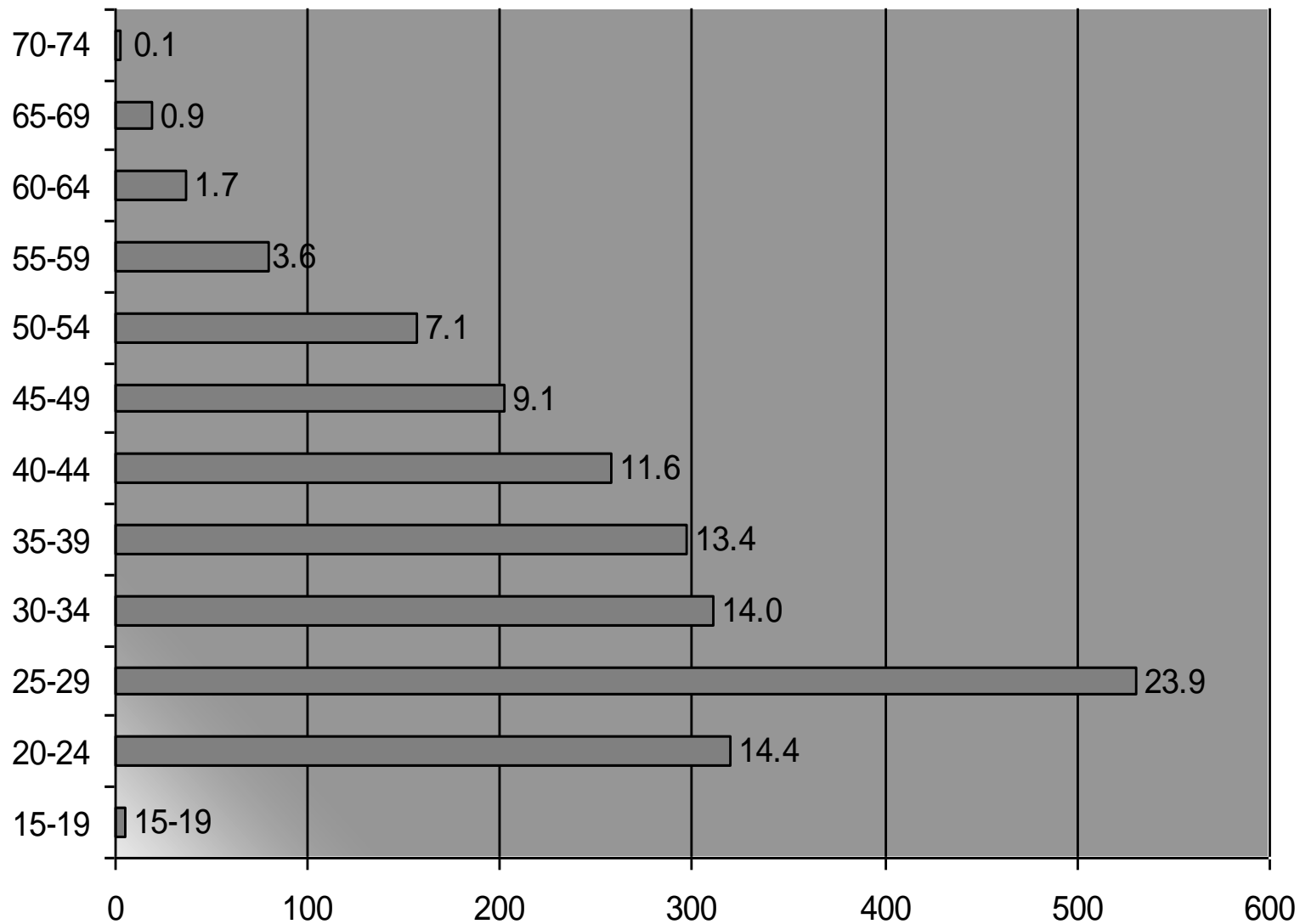
- Након сваког путовања (једног туристичког програма) бакшиш добијен од туриста – путника, распоређује се свим члановима посаде.
- И компанија награђује посаду – нпр. “Grand Circle Travel” додељује око 100 € годишњи бонус за лојалност.

Полна структура посаде крузера

Старосна структура посаде

- Просечна старост посаде крузева је 35,7 година.
- Најмлађи чланови су узраста 17 година, а најстарији узраста 71 година.
- Доминантне старосне групе су 20-54 година (93,5%), са максималним учешћем посаде у доби 25-29 година – готово сваки четврти је тог узраста.

Графикон 1. Старосна структура посаде круизера који крстаре Коридором 7 (у%)

Просечна старост, полна и национална структура посаде

Радно место	Просечна старост	Радно место	Просечна старост
Водеће позиције		Хотелијерство	
Капетан	46,3	Рецепционер	33,5
Круз-менаџер	40,2	Кувар	32,8
Хотел менаџер	37,7	Бармен	31,9
Други капетан	42,4	Конобар	34,8
Трећи капетан	45,1	Перач судова	28,5
Шеф кухиње	35,2	Собарица	30,7
Шеф ресторана	34,3	Хигијеничарка	35,2
Шеф бара	34,1	Перач веша	40,9
Шеф рецепције	29,2	Доктор	41,2
Наутика		Зубар	48,6
Кормилар	48,6	Музичар	46,5
Морнар	37,0	Администрација и финансије	
Механичар	46,8	Администратор	38,8
Техничар	41,3	Благајник	41,7

Просечна старост запослених на бродовима 35,7 година.

Однос мушкараца у односу на супротан пол је у просеку 64 : 36.

- Регистровано **32 држављанства**.
  - Око **99,1% су држављани европске земље** (2.199 особа из 27 држава),
  - 0,1% је са територије САД-а,
  - 0,7% су држављани једне од три земаља Азије (Индонезија, Шри Ланка, Филипини).
  - Једино је Молдавија подунавска држава из које нема запослених на бродовима.

**Табела 1. Структура запослених на бродовима према држављанству
(Извор: Спискови посаде са бродова)**

Рбр	Држављанство	Број	%	Рбр	Држављанство	Број	%
Европа				Европа			
1.	Румуни	543	24,5	19.	Норвежани	1	> 0,0
2.	Украјинци	486	21,9	20.	Британци	1	> 0,0
3.	Мађари	313	14,1	21.	Белгијанци	1	> 0,0
4.	Словаци	293	13,2	22.	Данци	1	> 0,0
5.	Бугари	160	7,2	23.	Швајцарци	1	> 0,0
6.	Немци	133	6,0	24.	Словенци	1	> 0,0
7.	Срби	89	4,0	25.	Италијани	1	> 0,0
8.	Аустријанци	44	2,0	26.	Португалци	1	> 0,0
9.	Низоземци	27	1,2	27.	Грци	1	> 0,0
10.	Хрвати	24	1,1	Северна Америка			
11.	Французи	20	0,9	28.	САД	3	0,1
12.	Чеси	16	0,7	Африка			
13.	Пољаци	12	0,5	29.	Ганежани	1	> 0,0
14.	БиХ	8	0,4	Азија			
15.	Македонци	7	0,3	30.	Индонежани	9	0,4
16.	Литванци	6	0,3	31.	Филипинци	5	0,2
17.	Руси	5	0,2	32.	Шри Ланци	1	> 0,0
18.	Летонци	4	0,2	Тотал		2.218	100,0

Табела 2. Структура запослених на бродовима према радном месту у оквиру истог држављанства (%)

Позиција	Аустријанци	Немци	Словаци	Мађари	Румуни	Срби	Украјинци
Високе позиције							
Капетан	6,8	1,5	1,0	0,6	3,7	–	–
Други капетан	4,6	2,3	0,7	1,0	3,9	–	–
Круз-менаџер	9,1	6,8	–	0,6	0,6	9,0	–
Хотел-менаџер	16,0	14,4	3,1	1,9	0,4	2,2	–
Шеф рецепц.	4,6	4,5	0,3	0,3	0,4	–	–
Шеф кухиње	9,1	7,6	1,0	1,6	1,1	5,6	0,2
Тотал	50,2	37,1	6,1	6,0	10,1	16,8	0,2
Средње позиције							
Доктор	11,4	–	0,7	–	1,7	–	1,6
Кувар	11,4	12,9	9,6	6,7	6,3	15,7	11,5
Бармен	–	1,5	6,5	5,1	5,0	5,6	3,7
Конобар	–	2,3	16,0	10,3	14,4	13,5	10,9
Тотал	22,8	16,7	32,8	22,1	27,4	34,8	27,7
Ниже позиције							
Собарица	2,3	6,8	11,6	13,5	12,9	12,4	7,0
Перач подућа	–	–	3,1	2,9	0,7	–	0,2
Перач веша	–	–	–	2,2	1,8	–	4,1
Механичар	4,6	3,0	3,1	1,3	3,7	–	9,3
Тотал	6,9	9,8	17,8	19,9	19,1	12,4	20,6

(Извор: Спискови посаде са бродова)

- Највише капетана је из Румуније (33,3%), Холандије (18,3%) и Украјине (9,0%).
- На позицијама другог капетана / механичара / кувара доминирају Украјинци и Румуни.
- На позицијама круз-менаџера, хотел-менаџера и шефа рецепције Немци имају учешћа са преко 30%.
- Држављани Аустрије и Немачке - највећи удео на радним местима високих позиција.
- Срби имају много веће учешће на радним местима високих позиција у односу на Мађаре и Словаке (држављане развијенијих земаља).

- Бугари су распоређени на готово свим позицијама: конобар (15,6%), музичар (11,2%), собарица (9,4%) и морнар (6,2%).
- Од свих регистрованих Бугара, свега 3,1% је на позицији првог капетана, а 3,8% је на позицији другог капетана.
- Код Хрвата је значајније опредељење за асистента крузменаџера (16,7%), шефа кухиње (16,7%) и конобара (12,5%).
- Французи претендују ка сектору хране и пића - највише на позицијама куvara (19,1%) и шефа кухиње (14,3%).
- Сви регистровани Филипинци су у сектору хране и пића (на позицијама куvara, бармена, конобара).